

Római kori beépítettség kutatása az aquincumi katonaváros északnyugati határán

A Hunor utca - Hévízi út - Kunigunda utca által határolt területen, az itt épülő lakópark alapozási munkálatai előtt végeztünk előzetes régészeti feltárást. A kutatás célja az aqu-

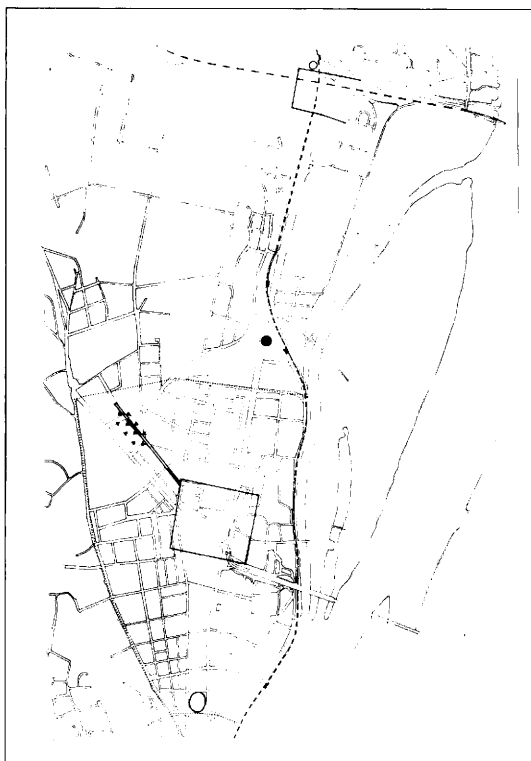
Investigations concerning Roman Period settlement density along the northwestern border of the Aquincum military town

Preliminary archaeological excavations were carried out in the area bordered by Hunor, Hévíz and Kunigunda Streets prior to laying the foundations of an apartment complex there. The aims

of this research included locating the northwestern border of the Aquincum Military town and estimating Roman Period settlement density in the area.

During the course of excavations it became apparent that the border in question may largely have run below today's Hévíz Street, that is, the excavated area lay within military territory but outside the Military town, north of the town's edge (Figure 17).

The western part of this area was located higher up and was inhabited. The eastern area must have been agricultural land but became marshy once Roman river regulation and drainage works were abandoned.

17. kép

incumi katonaváros ÉNy-i határának lokalizálása és a terület római kori beépítettségének tisztázása volt.

Az ásátás során kiderült, hogy a keresett határvonal nagyjából a mai Hévízi út alatt húzódhatott, így a feltárt terület a katonavároson kívül fekszik, a katonai territoriumon, a város szélé-től É-ra (17. kép. A).

A terület Ny-i, magasabban fekvő része lakott, a keleti rész valószínűleg mezőgazdasági területként funkcionált, majd a római vízszabályozás és közműhálózat megszűnése után el-mocsarasodott.

A legkorábbi terepjelenségek relatív kronológia alapján talán még a 2.-3.századi legiótábor előtt létesültek. É-D tájolású, cölöpszerkezetű vályogfalas épületek nyomait sikerült megfigyelni, valamint egy telekhatáron lévő vízelvezető árok rövid szakaszát.

A 2. -3. századi legiótábort körülvevő canabae ÉNy-i negyedében az úthálózat kialakítását a tábor É-D tájolása és a Vörösvári völgy természetes ÉNy-DK irányának váltakozása szabja meg. A kétféle tájolás összehangolásának dinamikája egészen a mai óbudai utcák vonaláig nyomon követhető. A mai Vörösvári út, a tábor *porta decumanaján* kivezető római út nyomvonalát követi, ezzel párhuzamos a tábor ÉNy-i sarkából induló út - a mai Hunor utca.

Területünkhöz a legközelebb eső ismert római objektum a Körte utca - Hunor utca - Raktár utca sarkánál lé-

On the basis of the relative chronology of the earliest features, it may be concluded that the settlement must have predated the 2nd-3rd century legionary fort. Traces of North to South oriented wattle-and-daub houses with post structures could be observed together with a short section of a drainage ditch located at the edge of the lot.

Two factors defined the orientation of the road system in the northwestern quarter of the canabae surrounding the 2nd-3rd century legionary fort: the North to South orientation of the fort and the natural Northwest-Southeast direction of the Vörösvár Valley. The dynamic coordination of these two components may be followed up to the present day in the layout of streets in Óbuda. Vörösvári Street follows the line of the Roman road that used to leave the fort's *porta decumana*. A parallel road ran from the fort's North-western corner and corresponds to modern day Hunor street. The Roman feature located closest to the investigated area is a 4th century funerary chapel (*cella trichora*) found at the intersection of Körte, Hunor and Raktár Streets. It is accompanied by remains of buildings from the canabae that represent several periods. These buildings were oriented Northwest to Southeast and opened to the Roman road that preceded Hunor Street and extended beyond the city's border. Ruins of wattle-and-daub as well as stone houses oriented toward this

vő 4. századi sírkápolna (*cella trichora*) s az azt megelőző canabae többperiódusú épületmaradványai. Ezek az épületek ÉNY-DK tájolásúak, s a mai Hunor utcát megelőző római útra nyíltak, amely a városhatáron kívül is folytatódhatott. A megkutatott terület teljes hosszában erre az útra tájolt, ÉNY-DK irányú vályog- és kőfalas épületnyomok, valamint további vízvezető árkok kerültek elő.

A lakott terület idővel egyre keletrebbre terjeszkedett. A 2. sz. elején cölöpszerkezetű vályogfalas házakat emeltek, s már itt megfigyelhető az épületek folytonos toldozgatása K felé.

Ezektől az épületektől K-re egy ugyancsak ÉNY - DK tájolású kőalapozású épület részleteit tártuk fel. Ezt a 2-3. sz. fordulóján átépítették, omlása - pusztulása a 3.sz. második felében következett be. A terület felhagyása időben megegyezik a canabae más pontjain megfigyelt tendenciákkal.

A kétféle tájolású falmaradványok a különböző tájolású úthálózat változtatására engednek következtetni. Az itt megfigyelt jelenségek alapján úgy tűnik, egy legiótábor építése előtt egyszerre, ugyanerre a rendszerre fűződik fel a territorium úthálózata is. A korai, rövid életű, É-D tájolású és a későbbi ÉNY - DK irányú, a 2.sz. elejétől a 3.sz. végéig fejlődő objektumok feltehetőleg a korai és a 2-3.sz. legiótáborok kitzzési rendszerét követik.

road and additional drainage ditches were found along the full length of the excavated area. The abandonment of this area falls in line with trends observed in other parts of the canabae.

The wall remains running in two different directions are indicative of the changes in the orientation of the road system. Phenomena observed at this site suggest that prior to the construction of the legionary fort, the road network of this territory followed the same system. Early, short-lived features oriented North to South as well as subsequent constructions oriented Northwest-Southeast dated to between the beginning of the 2nd and the end of the 3rd centuries

With the advancement of time, the habitation area expanded increasingly toward the east. Wattle-and-daub houses with post structures were erected at the beginning of the 2nd century, and as early as that time, additions were continuously built on their eastern sides.

East of the buildings under discussion here, details of a house with stone foundations oriented Northwest-Southeast were uncovered. It was built at the turn of the 2nd and 3rd centuries and destroyed during the second half of the 3rd century.

Orsolya Madarassy